

ook door Dr Bos erkend, bl. 130). De Belijdenis spreekt in art. 32 alleen van „zekere ordinantie“ in te stellen door die Regeerders der Kerk zijn, met duidelijke terugslag op art. 30, waar staat, dat de ware Kerk moet geregeerd worden naar de geestelijke politie, die ons onze Heere heeft geleerd in Zijn Woord, en dan volgt de opsomming van de ambtsdragers eener plaatselijke kerk — trouwens onze Belijdenis werd opgesteld in 1561, toen er van een synodaal kerkverband nog geen sprake was. En over de betoekenis van art. 36 K.O. als zijnde een nadere onderstreping van art. 31, hebben we elders uitvoerig gehandeld.

De meerdere vergaderingen bestaan uit afgevaardigden van kerken, die eenvoudig een opdracht te vervullen hebben. En eer de kerken aanvaarden wat op die vergaderingen besloten is, controleeren ze of de besluiten kloppen met Schrift en K.O. Zoo niet, dan leggen zij ze naast zich neer, of verscheuren ze, gelijk Voetius heel nuchter opmerkt. Dr Bos citeert een enkele maal Calvijn. Waarom hem niet aangehaald in het gewichtig stuk over de taak der synoden, waarin hij betoogt, dat de besluiten eener synode niet meer waarde hebben dan van een praedictum, een voorloopig oordeel, door de kerken te aanvaarden of te verwerpen?

Voorts is b.v. gekleurd de conclusie waartoe Dr Bos komt op bl. 112: „onjuist moet geacht worden, dat een meerdere vergadering een definitieve beslissing neemt in zaken van leer of orde, die de kerken in het gemeen aangaan, voordat de mindere vergaderingen daarin zijn gekend“ — vlak daaronder citeert de auteur niet minder dan 9 uitspraken van kerkelijke vergaderingen, waarin duidelijk staat, dat zulks in 't geheel niet mag, dus volstrekt ongeoorloofd is; wellicht om der wille van de 10e uitspraak, die van de synode der gebonden kerken Zwolle 1946, worden nu de woorden onjuist en definitief gebeslist. En, tegen de K.O. (art. 79) in, wordt op bl. 309 als regel afgekondigd, dat doorgaans de toepassing van straf over ambtsdragers in eerste instantie aan de mindere vergaderingen behoort overgelaten te worden.

Terwijl de meeste beslissingen van de synoden der vrijgemaakte kerken worden vermeld, wordt weggelaten het besluit Amersfoort 1948, waarbij en het gewone en het buitengewone lidmaatschap van den Ned. Zendingaraad (waarin de zending der gebonden kerken met volle verantwoordelijkheid zitting nam, Zwolle 1946) onaanvaardbaar werd geacht. En van het besluit Amersfoort 1948 inzake uitnoodiging tot deelneming aan een „Oecumenische synode“ vinden we in het boek van Dr Bos alleen overgenomen overweging 2; weggelaten zijn overweging 1, welke uitsprekt, dat de gebonden kerken niet met de gereformeerde kerken op den eeuwenouden grondslag van Schrift en Drie Formulieren van Eenigheid staan en niet naar de beginselen van de K.O. in kerkverband leven; eveneens is weggelaten overweging 3, die de voosheid van het streven naar een dergelijke „Oecumenische synode“, als ook reeds gehouden, scherp in 't licht stelt.

Overigens zal men op verschillende punten met den schrijver van meening kunnen verschillen. Gevraagd kan worden, of het verplaatsen van een dienaar inderdaad zulk een onschuldig bedrijf was als Dr Bos op bl. 56 en 57 voorstelt, getuige Bogerman's afschrift van de acta der Dordtsche Synode, waaruit blijkt, dat de synode een dienaar van zijn gemeente kon losmaken, ook als de plaatselijke kerk zelf zulks niet begeerde; of het juist is, dat alle theologische professoren krachten den aard van hun dienst de kerken van voorlichting hebben te dienen (bl. 80); of de voorzitter van den kerkeraad het recht heeft, zoo dikwijls hij dit noodig keurt, een buitengewone vergadering van den kerkeraad bijeen te roepen (deze meening klopt trouwens niet geheel met de daaronder vermelde bepaling (bl. 148); of het bijeenroepen der gemeente op een feestdag de conscientie der leden volkomen vrij laat (bl. 242); of het huwelijk als christelijk wordt gekwalificeerd door de kerkelijke huwelijksbevestiging (bl. 257), enz.

En ten slotte moet een boek, dat de geest van de gereformeerde orde der kerk wil leeren verstaan, toch geen besluiten opnemen als die van de synoden der gebonden kerken, vermeld b.v. op bl. 110, 113, 127, 310, die of in strijd zijn met de door haar zelf gevolgde praktijk, of waarbij men zich van de zaak afmaakt, of een door de K.O. veroordeelde handelwijze voorstelt als noodzakelijke uitzondering.

Slotom: dit boek bevat, bij veel dat we afkeuren, zeer waardevol materiaal. Toch kunnen we het voor praktisch gebruik, waarvoor het bedoeld is, allermest aanbevelen. Want het verwijst ons naar beslissingen en uitspraken van mensen, genomen en gedaan goeddeels in heel andere tijden, onder geheel andere omstandigheden. En we achten het gevaar in 't geheel niet denkbeeldig, dat men aan de hand van dit boek bepaalde kwesties afgedaan achtte, indien men zich kon beroepen op een of ander besluit uit het verleden. Te midden van de veelheid der meegedeelde beslissingen zouden we kunnen vergeten, dat de K.O. in haar weinige, sober gehouden artikelen niet meer dan beginselen geeft, waarvan de toepassing wordt overgelaten aan het inzicht der ambtsdragers.

En op dat laatste komt het aan. Laten de ambtsdragers zich maar gestadig en getrouw verdiepen in

Schrift en Belijdenis. Om daaruit te verstaan wezen en karakter der kerk, recht en roeping der gemeente, bevoegdheid en verplichting van algemeen en bijzonder ambt, om door gewinning de zinnen te oefenen in de onderscheiding van getrouwe gehoorzaamheid eenerzijds en menschen-aanmatiging en menschen-willekeur anderzijds.

Dan kan het best zijn, dat men in de toepassing van eenig beginsel wel eens mistast. Heel niet zoo erg. Veel erger dat kerkeraden zouden worden 'n soort juridische colleges, waar breede discussies zouden gehouden worden of nu van toepassing is bepaling nummer zooveel of nummer zooveel. Want de vreeze des Heeren, die in alles doet vragen naar en buigen voor Zijn Woord, is begin (en einde) ook van alle kerkelijke wijsheid.

P. D.

KERKELIJK LEVEN

* Klachten Dr G. C. Berkouwer

In enkele nummers van de laatste weken gaf ik eenige kritische aantekeningen bij randbemerkingen van prof. Berkouwer, inzake diens pogingen, om zich te ontdoen van mijn twee oraties over de Gemeene-Gratie-kwestie.

Prof. Berkouwer komt met enkele klachten over deze kritische aantekeningen. Ze moeten, naar het schijnt, dienen, om duidelijk te maken, dat hij van polemiek afziet.

Dr Berkouwer schijnt nog steeds niet te begrijpen, hoe dezterzijds hij gezien wordt. Voor mijn besef is hij nog altijd de man, die zijn handtekening gezet heeft onder heel wat synodale zakelijke onwaarheden uit het jaar 1944. Onder polemiek van dr K. Dijk. En onder dito van dr D. Nauta. Aangehouden is door ons, dat zoowel de eene als de andere polemiek zich verteerde door tegenstrijdigheden. Toch teekende dr G. C. Berkouwer. Hij teekende maar, hoewel hij had moeten zien — want hij kan onderscheiden — dat die polemiek-Dijk en -Nauta, wetenschappelijk gesproken, kant noch wal raakte. Toch joegen ze de kerken uit elkaar. Dr Berkouwer begrijpt nog steeds niet, dat hij, zoolang hij de tegenwerpingen tegen die stukken niet ontzenuwt, het recht verloren heeft, te klagen over polemiek. Hij heeft met de slechtst mogelijke stukken een eenheid gebroken, die bestond. Dat hebben wij nog nooit gedaan.

Voorts, wat zijn klachten van vandaag betreft: hij besteedt de ruimte van een hoofdartikel in Geref. Wkbl. voor klachten over de wijze van onze polemiek. Maar geen één argument raakt hij aan. Dat moet dan dienen als inleiding op zijn opmerking, dat, zoolang het alsoo toegaat, elk debat met mij moet doodloopen. Pardon, het is nog nooit begonnen. Ik klaag, dat hij roomschen en barthianen beter bestudeert, dan hij mij doet. Daar blijft ik bij. Hij heeft van wat ik opmerkte inzake de gemeene gratie ongeveer 1/100de behandeld. En dan op lichtvaardige wijze. Zonder ook maar de kwesties even scherp te stellen. Nu klaagt hij, dat Adolphus Venator zich van Kuiper's argumenten afmaakte. Heeft Adolphus niet zelf gezegd, dat er nog veel meer aan de kwestie vastzat? Er komt natuurlijk nog meer. Maar dr Berkouwer doet net, alsof Venator zei: hiermee is de kous afgebreid.....

Dan klaagt dr Berkouwer, dat ik niet eens aangaf, waar de citaten uit Berkouwer te vinden waren. Och, ik weet, dat hijzelf meer dan eens een stukje copie van een boek dat hij onder handen had, al vast heeft gepubliceerd in zijn blad. Zoo heb ik gedaan met een gedeelte van mijn Catechismus-copie. Daar gaf ik precies aan, wat Berkouwer schreef, en waar hij het schreef. Maar voor de krantenlezers heb ik de noten weggelaten. Heeft een man als Berkouwer dat nu heusch niet gesnapt? Ook hij kent toch die gewoonte: al vaast een stukje uit een verschijnend boek publiceren? In mijn Catechismus-aflevering staat precies de vindplaats aangegeven.

Dr Berkouwer klaagt naar aanleiding van het feit, dat ik voor onze krantenlezers die noten weggiet uit de catechismuscopie. Hij herinnert zich, dat ik destijds Hepp kwalijk nam, dat deze in Dreigende-Deformatie-brochures allerlei mensen aanviel, zonder een naam te noemen en met welgering — ook bij schriftelijke navraag, om de vindplaats aan te geven. En hij insinueert nu, dat ik anderen een anderen maatstaf aanleed, dan ik zelf volg. Maar heb ik ooit de kerken uit elkaar gejaagd, door uitvalen tegen mensen, die met mij aan één avondmaalstafel zaten? Heb ik gewelgd, te voldoen aan de schriftelijke navraag: waar staan die citaten? Kom, dr B. weet zelf wel beter.

Berkouwer meent, dat ik Van Til niet volledig beantwoord. Laat ik hem verklappen, dat ik daarmee begonnen ben in aflevering I van deel IV van mijn Catechismus. De rest komt in aflevering II.

Zoo staat het ook met Kuiper's beroep op Calvijn. Ook daarover komt wel meer, in aflevering II.

Conclusie: het is een tikje voorbarig. Opmerking: niet één van onze argumenten wordt weerlegd.

K. S.

* Prof. Ridderbos over Ursinus

In ons nummer van 21 Juli j.l. vroegen wij prof. Ridderbos een onjuiste weergave van Ursinus, welke door hem ons toegedicht was, te rectificeren. In het nr van 3 Aug. van Geref. Wkbl. voldoet hij aan dit verzoek. Tot zoover zijn wij tevreden.

Maar verder ook niet. Prof. Ridderbos vindt n.l., dat het maar een formeele, en geen zakelijke correctie betreft.

Nu, daar staan wij verbaasd over. In 1944 zijn wij met ettelijke anderen van de lijst dergenen, die den Heere in het ambt mogen dienen (z.l.) geschrapt, omdat we NIET beloofden, niets te leeren, dat niet heelemaal overeenkwam met (o.a.) de formule, dat we de kinderen moesten houden voor REEDS wedergeboren, tot het tegendeel bleek. Wij merken op, dat Ursinus, vader van onzen

Catechismus, zeide, NIET: de kinderen ZIJN wedergeboren, doch: ze WORDEN wedergeboren.

Nu vinden wij het een betekenend verschil, te zeggen: de trein KOMT naar ons station toe, dan wel: de trein IS al gekomen naar ons station toe. Dat verschil noemt prof. R. nu ineens maar een formeel verschil. Jammer, dat hij dat niet ontdekt heeft in 1944. Hoewel wij óók dan het verschil zakelijk zouden genoemd hebben. Waarom erkent prof. R. nu niet eerlijk, dat hij het in 1944 heeft mis gehad? En zijn synode met hem? „Ik kan deze methode van polemiek niet bewonderen“. Sterker: ik vind ze niet name voor een uitbanner slecht.

Ja, maar, zegt prof. R., het ging niet over de kwestie van het al of niet reeds wedergeboren ZIJN, doch over het „oordeelen“. Onzerzijds was bewaerd, dat oordeelen iets anders is dan „onderstellen“. Prof. R. maakt zich daarvan af met de opmerking, dat Ursinus wel eens „oordeelen“ gebruikt in dezen zin, maar ook wel het doet „in anderen zin“. Zoo kan men het debat rekken tot in het jaar 2051. Maar als Ursinus candidaat geweest was in de dagen van „cand. H. J. Schilder“, dan was ook voor hem de preekstoel van Noordeloos gesloten. En toch preeken ze daar over Ursinus' Catechismus.

Om de lezers niet te vermoeien, schrijven we maar telkens kleine brokjes. Later meer.

K. S.

* Psalmen

Adriaan van Boven: „XV Psalmen“ — „Heilige Gezangen“, Kok, Kampen, 1951.

Nu ons de eer te beurt valt, dat wij naar „Reformatische“ gewoonte de twee bundels verzen mogen aankondigen, waarvan de inhoud bij stukjes en beetjes sinds 1947 in deze kolommen een plaats vond, willen we graag allereerst vaststellen, wat deze bundels niet zijn. Zulks om een voor de hand liggend misverstand bij voorbaat den gezwinden pas af te snijden.

Want onze bedoeling was niet om het aantal der onder ons gangbare, min of meer Christelijke dichtbundels met twee te vermeerderen. Mocht iemand de onderhavige Schriftberijmingen den naam van poëzie waardig keuren, dan zal dit ons uiteraard deugd doen. Maar naar zulk een beoordeeling streefden we niet. Althans niet in de eerste plaats. Wat wij beoogden was het leveren van een kleine bijdrage tot de oplossing van het gewis brandende vraagstuk van den zang der Kerke Gods. In welken zin — daarvan leggen we in een voorbericht in beide boekjes rekenschap af. En we willen de ons gegunde ruimte graag benutten om ook hier dienaangaande iets te zeggen.

In de eerste plaats omtrent de „XV Psalmen“ — een proeve van psalmberijming, gelijk deze naar onze bescheiden meening dient te geschieden, namelijk zóó, dat zij — om het te formuleeren, gelijk het door de Synode van Amersfoort is gedaan! — de gedachten van de oorspronkelijke psalmen zoo juist mogelijk weergeeft.

Voor dezen elsch hebben we in onze berijmingen alle andere verlangens, hoe gerechtvaardigd en goed ook, laten wijken. Al zijn we ons zeer wel bewust, dat we dusdoende gevaar lopen de goodwill van vele poëtisch-aangelegde zielen reeds bij voorbaat te verliezen.

Maar wat wil men — zoo David, door den Geest gedreven, de Kerk van alle tijden en plaatsen een lied op de lippen legt, past het ons dan niet deze Woorden Gods gehoorzaam na te spreken? Hij, de HEERE, weet toch beter dan wij ooit zullen weten, wat recht en waarheid is? Hij vraagt van hen, die Hij uit vrije genade zich in Nederland tot een erfdeel heeft uitverkoren niet, dat zij in deze bedeeft den grondtekst zullen zingen. Maar wel, dat zij hun liederen en lofzangen zullen verheffen naar Zijn Woord, in het Nederlandsch getrouwelijk overgebracht. En wanneer dan dus, om een man te noemen, die in dit opzicht — gelijk trouwens ook in vele andere! — diametraal tegenover ons staat....., wanneer dan dus de dichter Muus Jacobse zegt: „De gedachten van het Hebreeuwse gedicht — o zeker! Doch, gemeente, zulks in poëtische taal, al sluit dat vrijere bewerking in“ — dan zeggen wij, dat we onzentwege liever een schat van poëzie verliezen, dan dat we één der Woorden Gods in het Boek der Psalmen ter aarde zouden laten vallen. Psalmzingen is geen zingen óver Gods Woord of naar aanleiding van Gods Woord: het is een zingen van dat Woord zelf.

Zoo hebben we dan dus in onze berijmingen de geïnspireerde dichters der Oude Kerk, nauwkeurig gevolgd van woord tot woord, waar dit ook maar enigszins mogelijk was. En als versvorm en melodie tot vrijere bewerking dwongen, kozen we de woorden onzer paraphrase uit passende Schriftplaatsen. Want ook in het studeervertrek van den Psalmberijmer gaat de duivel brieschende rond, zoekende of hij niet de gelegenheid krijgt om verderfelijke ketterijen bedektelijk in te voeren via weluidende eigen vonden en aanvullingen, die evengenoemde berijmer voor zijn verzen niet misse kan.

Nu leidt men uit het bovenstaande niet af, dat we met de schoonheid der taal maar een loopje hebben genomen. Want zoo is het geenszins. We hebben er naar gestreefd ook in poëtisch opzicht te bereiken, wat bereikt kon worden. Alleen: dit nimmer ten koste van een eerbiedig en gehoorzaam weergeven van het Woord der zaligheid. Terwijl we ons ook zoo nauw mogelijk hebben aangesloten bij de Nieuwe Vertaling van het N.B.G., wijl we het van groot belang achten, dat de gemeente de psalmen, welke zij leest herkent in de psalmen, welke zij zingt. Reden waarom dan ook naar oude, helaas in onbruik geraakte, gewoonte de onberijmde tekst nauwgezet naast de berijmingen is afgedrukt.

Wanneer we tenslotte nog vermelden, dat boven elk der vijftien psalmen de korte inhoud werd opgenomen, gelijk die door de Staten-Vertalers is samengevat, hebben we naar wij meenen gezegd, wat er gezegd diende te worden. Uit de kritiek, op deze onze proeve van berijming geoefend, hopen we leering te trekken.

2

De bundel „Heilige Gezangen“, die tegelijk met de „XV Psalmen“ verschijnt, verschilt daarvan eigenlijk maar in één opzicht: de inhoud bestaat niet uit berijmingen van gedeelten van het Boek der Psalmen, maar uit berijmingen van gedeelten van de Boeken Exodus, Deu-

teronomi en Open
oude „E
bepalen.
zien van
deze ber
En dit
heid lijke
namelijk
den titel
du Viell
goize pa
Een ex
D. W. L.
1946 on
Biblioth
formeerd
Beza op
wel als
Fransch
ren Calvi
hij in 15
boekje
seul Diet
eenigen
Dit we
hand Be
onze „He
gezangen
Mocht
bijdragen
gezangen
dacht kr
beloond a
[Wij h

Men m
wat we c
Op 't l
peet) w
onder au
Op de l
op 29 Jul
Vender
(ook syn
seer.); R.
(Herv.);
Grootebr
De „Z
dan toch
cruten ee
wel eens

* Uu

Men m
wat we c
Op 't l
peet) w
onder au
Op de l
op 29 Jul
Vender
(ook syn
seer.); R.
(Herv.);
Grootebr
De „Z
dan toch
cruten ee
wel eens

Van

Dit nie
al speelt
het in di
biografie
dan wel
der them
roman n
De so
milieu, d
kent de
hun gew
den leere
telijke „
Want d
loven, le
boek „in
gelijk als
Gods ge
is, mensc
dan ande
God te k
zoals h
noemt, E
mystiek
geloofs.

Ook h
en niets
dreven, a
tend vee
naast „b
dit duid
Deken o
Ypma ge
het eeuw
over aan.

Hoew
plants in
thema va
te doen
ter van
„afwijkin
Klaas, c
schen he
Klaas n
belang in
schen. M
den mens
haar scha
het beest